

*М.М. Горюнова,
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
м. Київ, Україна*

*Т.Ф. Погорелова,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У статті розглядаються педагогічні умови та методи формування міжкультурної компетентності майбутніх економістів на основі використання сучасних комунікативних технологій в процесі викладання курсу ділової іноземної мови.

Ключові слова: міжкультурна компетентність, комунікативний підхід, інтерактивні методи, професійна компетентність.

Актуальність теми. Процеси поступової інтеграції української університетської освіти в європейський простір, зміцнення міжнародних культурних, економічних, наукових та ділових контактів, розвиток інформаційних технологій вимагають розробки нових стратегій щодо якісної та конкурентної освітньої підготовки студентів економічних спеціальностей на основі прийнятої у світі системи розвитку життєво та професійно важливих навичок майбутнього фахівця.

Так, у доповіді Європейської комісії «Розвиток майбутніх навичок у вищій освіті» від 25-26 лютого 2016 року підкреслено, що так звані «м'які», «загальні», або навички «21-го століття» повинні бути засвоєні всіма студентами, які одержують вищу освіту. При цьому в процесі формування міжособистісні, соціальні та міжкультурні навички, які вважаються дуже важливими для активного громадського життя та навички, необхідні для успішної професійної кар'єри, мають тісно переплітатись [1].

У 2015 році група дослідників Світового банку оприлюднила доповідь під назвою «Навички для сучасної України», в якій наголошується на важливості набуття майбутніми спеціалістами соціоемоційних вмінь, тобто поведінки, настанов та особистісних якостей, які допомагають ефективно орієнтуватися в особистих і соціальних ситуаціях (керуванні емоціями, роботі в колективі тощо) [2, с. 5].

Отже, розвиток соціокультурної та міжкультурної компетентності вважається важливою складовою частиною підготовки фахівця з вищою освітою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні проблеми, пов'язані з формуванням комунікативної та міжкультурної компетентності, розглядалися у роботах таких українських та зарубіжних дослідників, як І. Бех, О. Биконя, І. Зимня, О. Леонтович, І. Плужник, О. Садохін, І. Сафонова, Н. Фролова, С. Тер-Минасова, І. Халеева, А. Хуторської та ін.

Ознайомлення з думкою зазначених дослідників дало можливість виділити певні положення.

Міжкультурна компетентність є сукупністю соціокультурних та лінгвістичних знань, комунікативних умінь і навичок, за допомогою яких особистість здатна правильно оцінювати специфіку та умови взаємодії, знаходити адекватні моделі поведінки та досягати взаєморозуміння, злагоди, ефективності спільної діяльності [3, с. 134].

Міжкультурна компетентність передбачає готовність особи до належного та ефективного спілкування з представниками інших культур за умов володіння відповідним рівнем іноземної мови та універсальних норм поведінки.

Міжкультурна та комунікативна компетентності знаходяться в тісному взаємозв'язку, оскільки успішна міжкультурна комунікація є результатом у тому числі добре сформованої комунікативної компетентності особистості.

У той же час розвинути в студентів вищого навчального закладу готовність до ефективної міжкультурної комунікації можливо здебільшого в процесі вивчення іноземної мови (С. Тер-Мінасова).

Метою дослідження є спроба розглянути міжкультурну комунікативну компетентність як невід'ємну частину системи сучасної професійної підготовки студентів економічних спеціальностей та визначити основні методи її формування.

Виклад основного матеріалу. Комунікативні та міжкультурні навички належать до ключових компетенцій, які людина розвиває протягом усього свого життя. У той же час ці навички є базовими по відношенню до формування професійної компетентності сучасного фахівця з вищою освітою.

Мета формування міжкультурної комунікативної компетентності полягає у створенні умов ефективної співпраці та взаєморозуміння між учасниками процесу комунікації незалежно від расової, національної, релігійної, етнічної та соціальної приналежності, виховання шанобливого ставлення до культури, звичаїв та традицій інших народів.

Визначаючи зміст професійної компетентності майбутнього економіста, не слід забувати про важливість ключових або універсальних компетенцій, які є базовими в підготовці фахівця.

Сформована іншомовна комунікативна компетентність являє собою один із найбільш важливих чинників готовності студентів до міжкультурної комунікації.

Комунікативний підхід до викладання іноземних мов сприяє формуванню полікультурної особистості, здатної рівноправно брати участь у міжкультурному спілкуванні.

Сучасна комунікативна методика передбачає застосування широкого спектру ефективних методів і форм аудиторної діяльності, результатом якої є активний спосіб свідомого засвоєння студентами соціокультурного та фахового матеріалу за допомогою іноземної мови.

Концептуальну основу цієї моделі складає контекстне навчання, що пов'язує навчально-пізнавальну та майбутню професійну діяльність студента.

Іншомовна підготовка студентів-економістів повинна бути максимально спрямована на професійно-прикладний аспект засвоєння навчального матеріалу, що має забезпечуватись вирішенням цілого комплексу навчально-методичних завдань: від розробки сучасних ефективних програм та навчальних планів до запровадження впровадження інноваційних форм і методів їх реалізації. У цьому процесі кафедра іноземних мов має тісно співпрацювати з кафедрами професійного спрямування.

Якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання викладачем новітніх освітніх технологій, що дозволить йому підібрати оптимальну методику викладання відповідно до рівня базової підготовки, потреб та професійних інтересів студентів.

Досвід активного застосування кафедрою іноземних мов Національної академії статистики, обліку та аудиту комунікативної технології в процесі викладання дисциплін «Ділова іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для студентів економічних спеціальностей дає можливість забезпечити зв'язок вивчення мови з реальним професійним контекстом, реалізувати міждисциплінарний та проблемно-орієнтований принципи щодо іншомовної підготовки майбутнього фахівця.

Застосування фахово-прикладної методики навчання має на меті формування в студентів вмінь і навичок роботи з різноманітними видами ділової документації, економічними статтями з газет і журналів, автентичними відеоматеріалами, які знайомлять із соціокультурними та економіко-політичними реаліями країни, мова якої вивчається, а також вмотивувати студентів самостійно використовувати сучасні іншомовні інформаційні технології для здобуття нової інформації в галузі теорії та практики майбутньої професійної діяльності та розвитку навичок фахового перекладу для проведення подальшої науково-дослідницької роботи.

У такій спосіб майбутні економісти опановують норми іншомовного професійного мовлення та мають можливість їх активної реалізації під час виконання письмових завдань різного рівня складності та підготовки усних промов та презентацій фахового спрямування.

Завдяки використанню активних методів засвоєння іншомовного матеріалу студенти вчаться формулювати кваліфіковані висновки та пропозиції, брати участь у ділових і наукових дискусіях, дебатах, вести ділові переговори та ділове листування, тобто повною мірою оволодівають технікою письмового та усного професійного мовлення.

Слід зазначити, що найбільша активність студентів молодших курсів проявляється під час виконання парної та групової аудиторної роботи у вигляді рольових та ділових ігор, що дозволяє успішно формувати міжкультурну комунікативну компетентність.

Характерною особливістю діалогічного мовлення є його емоційна забарвленість, можливість передати партнеру по спілкуванню свої думки, почуття, небайдуже ставлення до того, про що йдеться у розмові.

Студенти старших курсів більш схвально ставляться до таких видів мовної та мовленнєвої діяльності, як фахова дискусія, круглий стіл, дебати, парні інтерв'ю, кейси, технологічне моделювання ситуацій, презентації, проектна робота, що допомагає інтегрувати знання та уміння з різних областей знань.

Найбільшим успіхом у студентів Національної академії статистики, обліку та аудиту користується щорічна англomовна наукова конференція, на якій студенти доповідають у формі презентацій про сучасні досягнення економічної науки та практики, а також представляють результати власних наукових досліджень.

Отже, комунікативна зорієнтованість іншомовної підготовки студентів передбачає засвоєння іноземної мови фахового спрямування через різні форми активного спілкування, невід'ємними складовими частинами якого є вмотивованість, інформативність та партнерський характер взаємодії.

Застосування вищезазначених методів навчальної роботи докорінно змінює й рольову характеристику викладача, який із пояснювальної та контролюючої інстанції перетворюється на радника та партнера.

Навчання культурі міжнаціонального діалогу передбачає розвиток мовних і комунікативних умінь і навичок студентів засобами іноземної мови. Таким шляхом студенти опановують різноманітні способи ефективної взаємодії з оточуючими, виробляють у цій взаємодії власну позицію, вчать розуміти та аналізувати різні точки зору та приймати спільні рішення.

Взаємозв'язок мови і культури є основною складовою частиною міжкультурної комунікації, що позитивно впливає на особистісний розвиток майбутнього фахівця в галузі економіки.

Професійно зорієнтовані матеріали іноземними мовами розширюють горизонти реальної міжкультурної комунікації, під час роботи з автентичними матеріалами розвивають у студентів чітку уяву про особистісні характеристики фахівця в галузі економіки, розкривають культурні аспекти його діяльності, допомагають усвідомити ціннісні орієнтації економічної професії як усередині країни, так і на міжнародному рівні.

Завданням педагогічного колективу кожної кафедри професійного спрямування має стати чітке усвідомлення можливостей формування професійних ціннісних орієнтацій студентів економічних спеціальностей, що забезпечить етичну наповненість навчального процесу.

Реалізація цієї мети неможлива без використання активних форм та методів навчання, які полягають у забезпеченні проблемності та діалогічності лекційних, семінарських та практичних занять, організації ефективної індивідуальної роботи зі студентами, створенні у вищому навчальному закладі справжнього професійно-культурного середовища.

Висновки. З метою успішної реалізації стратегії формування міжкультурної комунікативної компетентності студентів економічного профілю слід вирішити певні завдання.

Включити міжкультурні комунікативні компетенції в структуру загальної професійної компетентності студентів економічних спеціальностей.

Підготувати та впровадити в навчальний процес сучасні інтегративні програми підготовки фахівців економічного профілю з урахуванням міжкультурної комунікативної складової.

Підвищувати навчальну мотивацію студентів шляхом запровадження інноваційних технологій в процес викладання іноземних мов та професійно орієнтованих дисциплін.

Створити умови для вдосконалення педагогічної майстерності викладачів профільних дисциплін немовних вищих навчальних закладів.

Забезпечити перепідготовку управлінського персоналу вищих навчальних закладів у галузі стратегічного управління якістю університетської освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Developing future skills in higher education ET2020 – Peer Learning
2. Activity (PLA): European Commission report / Brussels, 25-26 February 2016. URL: http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/2016-future-skills-report_en.pdf .
3. Навички для сучасної України. Резюме.
4. URL: <http://www.ipq.org.ua/ua/news/93>.
5. Садохин А.П. Межкультурная компетентность: понятие, структура, пути формирования. Журнал социологии и социальной антропологии. 2007. № 1. С. 125.
6. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М.: Слово, 2000. 624 с.

М.Н. Горюнова, Т.Ф. Погорелова. Формирование межкультурной коммуникативной компетентности у студентов экономических специальностей. – Статья.

Аннотация. В статье рассматриваются педагогические условия и методы формирования межкультурной компетентности будущих экономистов на основе использования современных коммуникативных технологий в процессе преподавания курса делового иностранного языка.

Ключевые слова: межкультурная компетентность, коммуникативный подход, интерактивные методы, профессиональная компетентность.

M. Goriunova, T. Pogorielova. Formation of intercultural communicative competence among students of economic specialties. – Article.

Summary. The article deals with the pedagogical conditions and methods of forming the intercultural competence of future economists on the basis of the use of modern communicative technologies in the process of teaching the business foreign language course.

Key words: intercultural competence, communicative approach, interactive methods, professional competence.

УДК 811.133

*Д.А. Данилец,
аспирант кафедры германских и восточных языков
факультета лингвистики и перевода,
Международный гуманитарный университет;
г. Одесса, Украина*

СПОСОБЫ ОБРАЗОВАНИЯ ТЕРМИНОВ МЕДИЦИНСКОЙ ЭСТЕТОЛОГИИ ВО ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ

Аннотация. Данная статья является очередным шагом автора, ведущим к описанию и систематизации терминологии медицинской эстетиологии. Анализ лексического инвентаря данного языка профессионального общения во французском языке позволяет в компаративном плане (с уже имеющимися характеристиками в немецком и польском языках) сделать вывод об универсалиях и асимметричности в его развитии. Исследование корпуса терминосистемы медицинской эстетиологии проводилось посредством квантитативно-кавалитативных методов с целью выявления морфосемантических закономерностей её формирования.

Ключевые слова: терминология, медицинская эстетиология, французский язык, морфологический анализ, деривация.

Введение. Говоря о морфологическом строении (т. е., прежде всего, о деривационных процессах) современной терминологии медицинской эстетиологии французского языка, являющимся одним из формообразующих принципов её архитектоники, следует отметить существующие разногласия приверженцев разных грамматических школ в функционировании морфологических теорий. Так, например, генеративная трансформационная грамматика Chomsky придерживается точки зрения существования смешанной модели лексикона, т. е. лексикона, как комплекса морфем и лексем (словоформ), тем самым редуцируя морфологическую продуктивность ряда отглагольных имён существительных [Chomsky, 1970, с. 184]. Аналогичный эффект влекут за собой разногласия ряда романистов относительно деривационного характера непосредственно французского языка: так, Ullmann [Ullmann, 1952, с. 126-127] констатирует его арбитранность, изолированность и неразложимость, в то время как Pichon [Pichon, 1942], Dubois [Dubois, 1962], Mitterand [Mitterand, 1963], частично или полностью, придерживаются наличия конкретных деривационных способов и системы как таковой. Поэтому с целью минимизации статистической погрешности изложенного в данной статье материала, методология и анализ проведённого исследования базировались на классических структуралистических принципах, однако в русле универсальной грамматики, рассматривая генеративные учения, описанные выше, как один из возможных последующих / вторичных этапов дальнейшей экспликации данного терминологического инвентаря.